

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Gf.III.30.260/2015/3. szám

A Szegedi Ítéltábla a Papp-Kalász-Tóth Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Tóth Károly ügyvéd) által képviselt **felperes neve, székhelye** szám alatti székhelyű felperes által - a dr. Ary Petronella Anna ügyvéd által képviselt **alperes neve, székhelye** székhelyű alperes ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Szolnoki Törvényszék 2015. április hó 24. napján kelt 8.G.20.528/2012/40. sorszámú ítélete ellen a felperes részéről 42. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezéseit **részben megváltoztatja** akként, hogy az alperes az elsőfokú bíróság ítélete rendelkező részében írt összegben felül köteles megfizetni további 4.000.000,- (Négymillió) Ft-ot, valamint ezen összeg után 2012. évi július hó 1. napjától a kifizetésig a késedelemmel érintett minden félév teljes idejére a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat 7%-kal növelt mértékű kamatát.

A felperest alperes javára perköltség fizetésére kötelező rendelkezést mellőzi, a felek elsőfokú eljárás során felmerült költségeiket maguk viselik.

A felperes által államnak fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét 745.000,- (Hétszáznegyvenötezer) Ft-ra leszállítja, míg az alperes által fizetendő illeték összegét 585.300,- (Ötszáznyolcvanötezer-háromszáz) Ft-ra felemeli.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi felperest, hogy 788.000,- (Hétszáznyolcvannyolcezer) Ft, míg alperest, hogy 320.000,- (Háromszázhuszezer) Ft le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket fizessen meg az államnak külön felhívásra.

Kötelezi felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 200.000,- (Kettőszázezer) Ft másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S :

A felperes az alperessel és annak jogelődeivel takarításra három vállalkozási szerződést kötött, melyek teljes takarítási kapacitását lekötötték.

A felperes 2008. január 1-től 2010. december 31. napig terjedő időszakra kötött megbízási szerződés megnevezésű megállapodásban elvállalta az alperes **X. városban lévő** telephelyén a szerződésben meghatározott göngyöleg eszközök tisztítását és fertőtlenítését 2.700.000,- Ft + áfa díj ellenében. A

szerződés felmondását akként szabályozták, amennyiben azt a lejárat előtt 90 nappal egyik fél sem mondja fel, akkor az folyamatosan három évre meghosszabbodik. Szintén 2010. december 31-ig terjedő időszakra vállalta ugyanott, az ezen a napon kötött a szerződésben meghatározott területek folyamatos műszakvégi takarítását azzal, amennyiben a szerződés felmondásra kerül 2009. január 1. eltelte után, akkor a felmondás napján az alperesnek 800.000,- Ft + ÁFA összeget köteles megfizetni (szerződés 7.3. pontja).

A felperes 2009. április 30-án a 2009. május 1-től 2010. december 31-ig terjedő időszakra a **A... Kft**-vel kötött vállalkozási szerződést, amelyben vállalta a **Y városban lévő** telephelyen a szerződésben meghatározott területek folyamatos takarítását. A rendes felmondásban akként állapodtak meg, amennyiben a szerződés lejáratát előtt 90 nappal egyik fél sem mondja fel azt, akkor a szerződés folyamatosan egy évvel meghosszabbodik. A 2011. szeptember 28-i módosítás a takarítás minőségével kapcsolatos követelményeket tartalmazta.

A **B... Kft**-vel 2007. június 13-án kötött szerződésében a felperes 2007. július 1. napjától határozatlan időre vállalta az alperes **Z városban lévő** telephelyén a szerződésben meghatározott területek folyamatos műszakvégi, üzemi takarítását, irodatarakítást, továbbá étkeztetési és munkaruha kiadási feladatokat. A szerződés felmondásáról akként rendelkeztek, hogy az a felek részéről három hónapos felmondási idővel bármikor gyakorolható.

2010. január 25-én kelt megállapodással mindhárom üzemre kötött szerződés vállalkozói díjait módosították, a **X. városban lévő** telephelyre 2010. évre 3.400.000,- Ft/hó díjra, míg 2011. évre 3.298.000,- Ft/hó díjra.

Az alperes a **X. városban lévő** húsüzem bezárását határozta el. Ezzel kapcsolatban 2011. május 25-én kelt levelében arról tájékoztatta a felperes ügyvezetőjét, hogy az üzem bezárását a nagymértékben visszaesett húsipari termékek iránti kereslet, a piac beszűkülése, a kapacitás kihasználatlansága és a veszteségesse vált termelés gazdaságosabb kihasználásának érdeke indokolja. Ebből következően felperes a feladatait ellátni nem tudja, ezért a szerződés egyik félnek sem felróhatóan lehetetlenült és az az üzem bezárásának időpontjával megszűnt. A levél tartalmazta azt is, hogy a felperes takarítási feladatait nem látta el maradéktalanul és megfelelően, a hiányosságok a szerződés azonnali hatályú megszüntetését is megalapozták volna, azonban annak lehetőségével élni nem kívánt, tekintettel az üzembezárás közeli időpontjára. A **X. városban lévő** húsüzem bezárására 2011. június 30. napján került sor.

Az alperes 2011. november 30-án kelt levelében arról tájékoztatta a felperest, hogy jogelőd társaságával, a **A... Kft**-vel a **Y városban lévő** üzem takarítására kötött szerződés 2011. december 31. napjával megszűnik, mert a takarítási feladatok ellátására pályázatot ír ki, és a sikeres pályázóval kíván 2012. évre szerződést kötni.

A 2011. december 8. napján kelt levelében alperes a **Z városban lévő** telep takarítására kötött vállalkozási szerződést 2012. február 15. napjára felmondta azzal, hogy valamennyi üzemében a takarítási feladatok ellátására pályázatot ír ki és a sikeres pályázóval kíván a 2012. évre szerződést kötni.

A felperes keresetében arra hivatkozott, hogy az alperes a vállalkozási és megbízási szerződéseket nem a szerződésben írt időben és módon mondta fel, ezzel kárt okozott, amely a **X. városban lévő** telephelyen 14.443.000,- Ft, a **Y városban lévő** telephelyen 2.541.994,- Ft, a **Z városban lévő** telephelyen 54.087,- Ft, összesen 17.039.081,- Ft elérhető elmaradt haszon összegében jelent meg. Ezen túl igényt tartott a **X. városban lévő** telephelyre vonatkozó műszakvégi takarítással összefüggésben az alperes részéről meg nem fizetett 800.000,- Ft + ÁFA összegre is, mely olyan természetű beruházás - középnyomású rendszer kialakítása - amely a munkavégzés érdekében az alperesi jogelődnél alakított ki és azt elvinni nem lehet. További 3.833.000,- Ft összegű kártérítés

íránti igényét azzal indokolta, hogy 2009 szeptemberében az alperessel kötött szerződések felmondásra nem kerültek, bízott abban, hogy az abban meghatározott határidőig szerződéses kötelezettségeit teljesíteni tudja, ezért 2009. november 16-án 5.233.000,- Ft értékben a **X. városban lévő** telephelyre tárcsa és hengerkefés súrolós automatákat vásárolt az üzem padozatának megfelelő takarítása érdekében. Ezen speciális eszköz a szerződés hiányában nem használható és nem is értékesíthető specialitása miatt, annak könyv szerinti értéke 3.833.000,- Ft, amely annak eladásából sem térül meg. Fentiek alapján kérte az alperes kötelezését összesen 22.172.081,- Ft kártérítés és ezen összegnek a kár bekövetkeztétől a kifizetésig járó késedelmi kamata megfizetésére.

Alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a **X. városban lévő** üzem működése gazdasági okból ellehetetlenült, a bezárás oka a beszükkült kereslet, piacvesztés, a veszteségesen működő vágási tevékenység, a nagy létszámú apparátus és a magas költségek, a veszteséges működés volt. Ezek a felek jogviszonyán, működésén kívülálló okok, amelyért egyik fél sem felel, ezért a felperest a Ptk. 312. § (1) bekezdése alapján kártérítés nem illeti meg.

A **Y városban lévő** üzem takarításával összefüggésben előadta, a szerződést több ok miatt szüntette meg, így a felperes hibás munkavégzése és ezzel összefüggő károkozó magatartása miatt, valamint arra tekintettel, felperes jelezte, hogy a tevékenységét abba kívánja hagyni. Kérte azt is, hogy a bíróság a felek közötti tartós jogviszonyra kötött szerződést a Ptk. 241. §-a alapján módosítsa a szerződés automatikus meghosszabbodásával kapcsolatban. A **Z városban lévő** üzem takarítására kötött szerződés kapcsán nem vitatta, hogy a szerződésben megállapított három hónapos felmondási időt nem tartotta be. Kifogásolta a kereset összecszerúségét is.

Beszámítási kifogást is előterjesztett a felperes követelésével szemben 8.844.676,- Ft összegben. Előadta, hogy ez a **Y városban lévő** üzemből keletkezett kár összege, melyből 584.780,- Ft a csomagolóberendezés főtranszformátorának és kábelének cseréjével, a fennmaradó kárösszeg pedig a felperes károkozó tevékenysége miatt szükségessé vált alkatrészekkel és beépítésekkel összefüggésben merült fel.

Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg felperesnek 800.000,- Ft + ÁFA összeget, valamint 5.025.680,- Ft-ot és ezen tőkeösszegek után az ítélet rendelkező része szerinti késedelmi kamatát. Ezt meghaladóan keresetet elutasította.

Megállapította, hogy az alperes **X. városban lévő** telephelyének takarítására kötött megbízási szerződések teljesítése egyik félnek sem felróható okból lehetetlenné vált. Alperes a **X. városban lévő** üzemét 2011. június 30-ával véglegesen bezárta, annak oka gazdasági jellegű volt. A perben meghallgatott tanúk vallomásából következően a **X. városban lévő** üzem veszteséges termelése meghaladta azt a termelési, kereskedelmi kockázatot, melyet az alperesnek viselnie kellett. Ezért a felperes kártérítési igényét az alperes **X. városban lévő** telephelyének takarítására létrejött megbízási szerződések megszűnése miatt alaptalannak találta.

A **X. városban lévő** telephelyen a műszakvégi takarításra vonatkozó szerződés kapcsán alaposnak találta a felperes 800.000,-Ft + ÁFA követelését, figyelemmel a szerződés 7.3. pontjára.

A **Y városban lévő** és a **Z városban lévő** telephelyek takarítására kötött szerződés felmondásával kapcsolatban azt állapította meg, hogy alperes a felmondás során a felmondásra vonatkozó szerződéses rendelkezéseket nem tartotta meg. Ezért a **Y városban lévő** telephelyet illetően a felperes megalapozottan tart igényt 2012. évre a szerződés teljesítésének elmaradása miatti kárának összegére, amely az ebben az évben elérhető haszonnal azonos összegű, 4.434.312,- Ft. Alperes azt nem vitatta, hogy a **Z városban lévő** telephelyre kötött vállalkozási szerződést nem a szerződés szerint mondta fel, ezért az ezzel kapcsolatos 291.268,- Ft összegű felperesi kártérítési igény is alapos. A **Y városban lévő** és a **Z városban lévő** üzemek takarítására kötött szerződések szerződésszegő felmondása miatti kár összegét igazságügyi szakértő véleménye alapján állapította meg.

Megállapította azt is, a felperes kárenyhítési kötelezettségének eleget tett, mert annak igazolására csatolta a **gazdasági társaság neve** beszerzett nyilatkozatot, az **település neve** üzem takarítására adott ajánlat visszautasításáról írt e-mailt.

Nem találta alaposnak a felperes 2009. november 16-i eszközbeszerzésével összefüggő kártérítési igényét, mert az nem hozható okozati összefüggésbe a szerződések megszűnésével, illetve felmondásával. A **Z városban lévő** telephely takarítására vonatkozó szerződés kivételével határozott idejű szerződésekről volt szó, valamennyi szerződés tartalmazta a felmondás lehetőségét. A felperes az eszközvásárlásnál nem lehetett abban a feltevésben, hogy a szerződések hosszabb ideig fennállnak és beruházása megtérül. Ezért felperes a vállalt feladat ellátáshoz a saját kockázatára vásárolta meg a gépeket, annak ellenértékét kártérítésként nem követelheti.

Az alperes beszámítási kifogását sem találta alaposnak, melyet a felperes mind jogalapjában, mindösszszerszerűségében vitatott. Az alperest terhelte annak bizonyítása, hogy a beszámítást megalapozó javítások és költségek a felperes hanyag és nem megfelelő munkájával állnak okozati összefüggésben, erre vonatkozóan szakértői bizonyítást azonban nem kért.

A Ptk. 241.§-ára alapított kérelmet azzal az indokkal utasította el, hogy az viszontkeresetként nem került előterjesztésre, ezért arról döntenie nem kellett. Egyébként a szerződések a kifogásolható munkavégzéshez más szankciót rendeltek, lehetőség volt a szerződés azonnali felmondására és a felperes kártérítési kötelezettségének megállapítására.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, kérte annak keresete szerinti megváltoztatását. Azzal érvelt, az alperes nem szolgáltatott olyan bizonyítékot, amely kellően alátámasztotta, hogy a húspiacon olyan gazdasági változás történt, mely a **X. városban lévő** üzem bezárására készítette. Az az alperes üzleti döntése volt, amelyért felelős, ezért a Ptk. 312. § (2) bekezdése alapján kártérítési felelősséggel tartozik. Az elsőfokú bíróságnak az alperes 2011. január 1. és május 25. közötti működését kellett volna vizsgálnia az ellehetetlenülés kapcsán, mert az ahhoz vezető oknak a szerződés megkötését követően kellett bekövetkeznie. Ennek bizonyítása alperest terhelte, mert felmondás hiányában a szerződés 2011. január 1. napján újrakötődött. A meghallgatott tanúk azonban még nyilatkozatot sem tettek arra, hogy mi történt a két időpont között, a nehéz gazdasági helyzetről általánosságban nyilatkoztak. A szerződés újrakötése utáni ellehetetlenülést cáfolják a KSH hivatalos lapja, a Statisztikai Tükör 2012. június 11-én megjelent makrogazdasági elemzése, a **X. városban lévő** húszem bezárását megelőzően megjelent, valamint az általa hivatkozott internetes oldalon található cikkek is. A lehetetlenné válás tényét önmagában az alperes volt alkalmazottainak nyilatkozatai nem támasztották alá, az szakkérdés. Alperes szakértői bizonyításra indítványt nem tett, olyan gazdálkodási adatokat sem mutatott be, melyek igazolták állítását. Nem vált ismertté az sem, hogy a felmondást megelőző időszakban alperes milyen mértékben volt veszteséges és az a **X. városban lévő** üzem tevékenységéből eredt-e. Ezt az alperes nem igazolta. A lehetetlenülésre vonatkozó alperesi nyilatkozatok, valamint az általa hivatkozottak ellentmondásban állnak egymással és a lehetetlenülés következményei alóli mentesülés érdekében az alperes azt csak szakértővel igazolhatta volna. Állította, hogy a **X. városban lévő** húszem bezárása egy regionális jellegű terjeszkedés miatt kialakítás alatt lévő, struktúráján belüli átszervezés volt, mely előre eltervezett, tudatos, nem kényszerhelyzetben hozott gazdasági döntés volt. Ezzel kapcsolatban utalt **tanú 1. neve** tanúvallomására, melyből megállapíthatóan az alperesi tulajdonos pénzügyi befektető volt, aki továbbértékesítési (spekulációs) vásárolta fel a magyarországi húszemeket. A lehetetlenülést egyébként cáfolja az is, hogy alperes minden szerződéses partnerével elszámolt és annak keretében 200.000.000,- Ft többletköltséget fizetett ki.

Tévesnek találta az elsőfokú bíróság a takarítógéppel kapcsolatos kárigényére vonatkozó döntését is. Az elutasítás indokaként felhozott ok-okozati összefüggés hiánya téves, a szerződés fenntartásában alappal bízhatott, mert már több mint 10 éve szerződő partnere volt az alperesnek, ebben a feltevésben vásárolta meg az eszközt, melyet később a per folyamán töredékáron értékesített.

Az alperes ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult, mert a rendelkezésre álló adatokból helyesen állapította meg, hogy a **X. városban lévő** üzem veszteséges termelése meghaladta azt a termelési és kereskedelmi kockázatot, melyet viselnie kellett, ezért annak bezárása kényszerdöntés volt. Megjegyezte, hogy tulajdonosi köre mai napig szlovákiai székhelyű gazdasági társaság, mely nem piacot kívánt vásárolni, húsipari termelő cég és tevékenységét jelenleg is folytatja. Az elsőfokú eljárás során közölt adatok köztudomású tények, így azok további bizonyítást nem igényelnek. A **X. városban lévő** üzem bezárását megelőzően és azzal egy időben több nagy múltú, stabil húsipari cég került felszámolás alá és azok bezárásról és megmentéséről kellett gondoskodni. A bezárás számszaki adatait és a veszteséges működést igazolta, mellyel kapcsolatban kérte, hogy üzleti titokra hivatkozással a felperes azt ne ismerje meg. Ezekből az adatokból egyértelműen megállapíthatóan rendkívüli nagy veszteség esett a **X. városban lévő** üzemre. Az üzleti titkot a felperes bárhol felhasználhatja, az a nyilvános cégből nem érhető el, ezért az elsőfokú bíróság - ellentétben a felperes hivatkozásával - helytállóan nem tárta azt felperes elé. Előadta azt is, hogy a 200.000.000,- Ft nem a bezárás miatti kártérítés összege volt, hanem az üzem bezáráskori havi vesztesége. Kiemelte, a felek közötti szerződéses jogviszony lehetetlenülését kellett vizsgálni, mert a bezárt üzemben takarítást végezni nem lehet. Az üzem bezárására vonatkozó döntést több beszállító és partner elfogadta, felperes is tudomásul vette miután a **Y városban lévő** és a **Z városban lévő** üzemben a takarítási tevékenységet megkapta, majd azok megszűnését követően, amikor már maga sem kívánt működni, indított pert. A 2011. május 15-én leállt termelés mellett a teljes vállalkozói díjat felperes megkapta, valamint a **Y városban lévő** üzemben vállalkozói díj emelést kapott, ezért terjesztette elő beszámítási kifogását a 2011. május 15. és június 30. közötti időszakra az ellenszolgáltatás nélkül kifizetett 8.844.676,- Ft összegű vállalkozói díjra. Az elsőfokú ítélet helytelen következtetést vont le arra vonatkozóan, hogy a felperes kárenyhítési kötelezettségének eleget tett, mert a 2008-as referenciával a **X. városban lévő** üzem bezárását megelőző időszakra sikeresen nem bizonyíthat. A felperes nála végzett takarítást követően tevékenységével teljes mértékben felhagyott, ezt igazolja a 2011. évi beszámolója is. A takarítógépet a felperes 2009. október 16-án vásárolta, amikor a szerződés három éves határozott idejéből még közel másfél év volt hátra. Ebben az időpontban sorozatos problémák voltak a takarítás miatt, és feltehetően a gépet ezért vásárolta felperes, mert nem lehetett tudni, hogy a következő három évre meghosszabbodik-e a szerződés vagy sem.

A fellebbezés **kisebb részben alapos.**

A felperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását kérte, és a **X. városban lévő** üzemre vonatkozóan kötött szerződés alapján az elsőfokú eljárásban beszerzett szakvélemény alapján 10.016.544,- Ft három évre felmerülő elmaradt hasznát, illetőleg a **X. városban lévő** telephelyre kötött szerződés alapján a 3.833.000,- Ft vagyoni kárának megtérítésére kérte továbbra is kötelezni az alperest.

A felek között 2008. január 1-jén 2010. december 31. napjáig terjedő időre az alperes **X. városban lévő** telephelyére göngyöleg és eszköztakarítási „megbízási szerződés” megnevezéssel megállapodás jött létre, mely alapján a felperes díjazásában akként állapodtak meg, hogy 2.700.000,- Ft + ÁFA, majd ezt a szerződést a 2010. január 25-én kelt megállapodással akként módosították, hogy a díjat 2010-ben 3.400.000,-Ft/hó összegben, míg 2011-ben 3.298.000,- Ft/hó összegben állapították meg.

A szerződéseket azonban nem megnevezésük, hanem tartalmuk szerint kell elbírálni (BH 2000/550.). A felperes az alperes részére folyamatos takarítási tevékenység kifejtését vállalta. Ez a tevékenység egyedi, egyéni igényeket kifejező ellenérték érdekében kifejtett rendszeresen visszatérő

tevékenység elvégzését jelenti. Ilyen folyamatos munkavégzésre (mint a takarítás) vállalkozási szerződés köthető (BDT 2006/1414.). Így megállapítható, hogy a felek annak ellenére, hogy a megállapodást megbízási szerződésnek nevezték, valójában, tartalma szerint, vállalkozási típusú szerződést kötöttek. Ezt támasztja alá az a tény is, hogy az alperes további telephelyeire szintén takarítási tevékenység elvégzésére kötött megállapodásokat a felek már maguk is vállalkozási szerződésnek nevezték és 2010. január 25-én valamennyi szerződésre kiterjedően egy okiratban módosították a szerződéseket, tehát azonosan kezelték.

A felek a határozott idejű szerződés azonnali hatályú felmondásának okait kidolgozták, de a felperes nem erre alapítottan közölte az alperessel 2011. május 25-én, hogy a szerződés megszűnik. Arról tájékoztatta levelében az alperest, hogy a **X. városban lévő** üzem 2011.június 30. napjával bezárással kerül, az üzem bezárását a nagymértékben visszaesett húsipari termékek iránti kereslet, a piac beszűkülése, a kapacitás kihasználatlansága és a veszteségessé vált termelés gazdaságosabb kihasználása érdeke indokolta.

A Ptk. 312. § (1) bekezdése szerint, ha a teljesítés olyan okból vált lehetetlenné, amelyért egyik fél sem felelős, a szerződés megszűnik. A teljesítés lehetetlenné válásáról tudomást szerző fél haladéktalanul köteles arról a másik felet értesíteni. Az értesítés elmulasztásából eredő kárért a mulasztó felelős. A (2) bekezdés akként rendelkezik, ha a teljesítés olyan okból vált lehetetlenné, amelyért a kötelezett felelős, a jogosult a teljesítés elmaradása miatt kártérítést követelhet. A (3) bekezdés szerint pedig, ha a teljesítés olyan okból vált lehetetlenné, amelyért a jogosult felelős, a kötelezett szabadul tartozása alól és követelheti kárának megtérítését.

Ha a szerződés eredetileg nem irányult lehetetlen szolgáltatás teljesítésére, de utóbb olyan változás következik be, amely miatt a szolgáltatás teljesítése nem lehetséges, a teljesítés lehetetlenné válására vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

A teljesítés lehetetlenné válhat jogi, fizikai okból, de a bírói gyakorlat az érdekbeli és a gazdasági lehetetlenülést is ismeri. Az érdekbeli lehetetlenné válást azonban csak akkor lehet megállapítani, ha a szerződéskötést követően olyan körülményváltozás áll be, amely előre nem volt látható, és ennek következtében a kötelezett rendkívüli nehézségek vagy aránytalan megterhelés mellett tudná csak a kötelezettségét teljesíteni, és ezt nem lehet a kötelezettől elvárni (BDT 2006/1366.).

A szerződés megkötésekor a felek nem hagyhatják figyelmen kívül a gazdasági tényezők és a piaci viszonyok kisebb-nagyobb mértékű változásának lehetőségét. Ezt a kereskedelmi kockázatot viselniük kell (Polgári Törvénykönyv magyarázata KJK-Kerszöv Kft. 2004. 1123. oldal).

A perben beszerzett adatok, valamint a meghallgatott tanúk vallomása alátámasztja, hogy az alperes döntése az üzem bezárására gazdasági eredetű volt. **tanú 2. neve** tanú - alperesnél jogi osztályvezető, majd később ügyvédje - előadta, hogy az üzem bezárásához a gazdasági helyzet megváltozása, veszteséges termelése vezetett, továbbá nagyok voltak az üzemi terhek, költségek és az általános forgalmi adó mértéke is. Ezt támasztotta alá **tanú 1. neve** alperesi ügyvezető előadása is, aki elmondta, hogy a cég veszteségesen gazdálkodott, a tökehús feldolgozása és értékesítése volt különösen veszteséges. Ez az időközbeni ÁFA változásnak (a 25 % ÁFA-ról 27% ÁFA-ra való növekedése) és ebből generálódó fekete piac megjelenésének következtében állt be.

A perben rendelkezésre álló adatok szerint is az egy főre eső húsfogyasztás 2008-2012-ig csökkent (KSH adatok), és a húsipari tevékenységet folytató cégek előnytelen gazdasági helyzetét támasztja alá az a tény is, a Kormány 1223/2012. (VIII. 31.) Korm. határozattal a sertéságazat helyzetét javító stratégiai intézkedésekről hozott döntést.

Az alperes tevékenységét a gazdasági helyzetre figyelemmel a **X. városban lévő** vágóhídon valóban beszüntette, tevékenységét részben a **Y városban lévő** vágóhídra helyezte át.

Az alperes számára tehát a vágóhíd üzemeltetése gazdasági okból már valóban nem volt gazdaságos, azonban ezzel önmagában a felperessel kötött szerződés teljesítése nem vált lehetetlenné, csupán annak fenntartásához a továbbiakban gazdasági érdeke már nem fűződött. Az a

körülmény, hogy a megrendelő megszüntette gazdasági okból a tevékenységét, mely működés folyamatos biztosítására a felperessel takarítási szerződést kötött, a takarítási szerződés teljesítését nem lehetetlenítette el (BDT 2004/948.), ez esetben a felperessel kötött szerződés lehetetlenüléssel sem szűnt meg.

A Ptk. vállalkozói szerződéseknél a szükségleti oldalt megjelenítő megrendelő számára külön jogszabályi rendelkezést tartalmaz, mellyel biztosítja a szerződés egyoldalú, indokolás nélküli megszüntetésének jogát. A megrendelőnek a szolgáltatáshoz fűződő érdeke ha utóbb megszűnik, a szerződést - kártalanítási kötelezettség mellett - általános elállási joga gyakorlásával szüntetheti meg (BDT2004/948.) A Ptk. 395. §-a szerint ugyanis a megrendelő a szerződéstől bármikor elállhat, köteles azonban a vállalkozó kárát megtéríteni. A (2) bekezdés szerint, ha a szerződéskötés előtt fennállott helyzetet nem lehet visszaállítani, a bíróság a szerződést a jövőre nézve szünteti meg, a megrendelő ilyenkor is köteles a vállalkozó kárát megtéríteni.

Az új Ptk. is tartalmazza ezen rendelkezéseket azzal, hogy a kártérítés helyett - a jogszerű elállás okán - kártalanítás megfizetését írja elő kötelezettséggként (új Ptk. 6:249. §). A bírói gyakorlat már a régi Ptk. kapcsán is kialakította, hogy a Ptk. 395. §-ára alapított elállás esetén, a megrendelő nem kártérítés, hanem kártalanítás fizetésére köteles (BDT 2011/2490, BDT2004/948.).

Az alperes 2011. május 25-i közlése - mivel folyamatos jogviszony megszüntetésére irányult - tehát jogszabály által biztosított jogszerű felmondásnak minősül, az üzem bezárásának időpontjára szól és az alperes kártalanítás fizetésére köteles.

A vállalkozó felperes a **X. városban lévő** üzemre kötött vállalkozási szerződés kapcsán hivatkozva arra, hogy 2010. december 31-ét megelőző 90 napon belül felmondás egyik részről sem történt, így a szerződés 2013. december 31-ig meghosszabbodott, ezért 30 hónapra számítottan a **X. városban lévő** telephely tekintetében 14.443.000,- Ft elmaradt haszon megfizetésére kérte kötelezni az alperest keresetében.

A kirendelt szakértő véleményében a **X. városban lévő** telephely három évi elmaradt hasznaként 10.016.544,- Ft-ot állapított meg, amelyből egy hónapra jutó 333.885,- Ft jut, ezt a felperes elfogadta, és fellebbezésében már ezen összeg megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

Az alperes az elsőfokú eljárás során előadta, a **X. városban lévő** üzem tekintetében a szakértőnek nem pusztán az elmúlt három év átlagát kellett volna figyelembe vennie, hanem csak az utolsó év bevételét, mert a vállalkozási díj folyamatosan csökkent. Figyelembe kellett volna vennie azt is, hogy a felperes korábbi képviselője, **felperes korábbi képviselőjének neve** munkaviszonyt létesített, üzleti tevékenységéről lemondott, jövedelmét, keresetével pótolta. Sőt a bizonyítási eljárás eredményként megállapítható, hogy a felperesnek nem állt szándékában a szerződés további fenntartása, hiszen nem is realizált számára megfelelő bevételt, nem is törekedett arra, hogy más vállalkozásokkal kapcsolatban álljon és megbízásokat szerezzen, tevékenységét kizárólag az alperesre alapozta, nem piaci alapon működött, és 2011. évtől már alvállalkozókat vont be a szerződés teljesítéshez. A szakértő számítása nem megalapozott, nem megfelelő súllyal számolt a munkabér és anyagköltségen felüli kiadásokkal. Hivatkozott továbbá arra is, hogy a károsult kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget (34. számú beadvány).

A felperes 37. számú beadványában a szakértő által alkalmazott számítási módra kijelentette, hogy az megfelel a számviteli előírásoknak és a gyakorlatnak is. Utalt arra, hogy a 2010. január 25-én kötött megállapodásban már a takarítási díjakat csökkentették, azonban a megállapodás rögzíti azt is, hogy a rögzített időszakot követően a takarítási díjak visszaállnak az eredeti szerződésekben meghatározott mértékekre, így a szakértő az alapadatok kiválasztásakor helyesen járt el. A szakértőnek a felperes elmaradt hasznát kellett számíttania, így ebből a szempontból közömbös, hogy a képviselő időközben egyéb munkaviszonyt létesített.

Az ítélet tábla az elsőfokú eljárásban beszerzett szakvéleményt elfogadta. A szakvélemény elkészítéséhez a szakértő helyesen vette bázisadatként figyelembe a 2009-2011. évek bevételeinek és ráfordításainak alakulását, mert ez alkalmasabb a valós gazdasági folyamat (eredmény és haszon) figyelembevételére, mint csupán egy év gazdasági adatai. Indokát adta annak, hogy az üzemi eredményadatok szolgálhatnak megfelelő kiindulópontként, szemben a beszámoló adataival, mert azokban szerepelnek olyan tételek, amelyeknek nincs hatása a tevékenység üzemi szintű eredményére. Az üzemi eredményeket a bevételek, ráfordítások, valamint a várhatóan felmerülő költségelemek arányos figyelembevételével határozta meg. Így a **X. városban lévő** húsüzem esetén a havi 333.385,- Ft elmaradt haszon összege elfogadható. Helyesen járt el a szakértő akkor is, amikor nem vette figyelembe a cégvezető jövedelmének alakulását, mert a cég és a magánszemély jövedelme összefüggésbe a felperes által hivatkozottak szerint nem hozható.

A régi Ptk. alapján kialakult bírói gyakorlat szerint - illetőleg az új Ptk. rendelkezései szerint is - a kártalanítás összege a vállalkozói díjat nem haladhatja meg, azaz a vállalkozói díj a kártalanítási igényeknek egyben a felső határa is: annál magasabb összeg, mint amihez a vállalkozó szerződés szerű teljesítése eredményeként juthatott volna - vagyis a vállalkozói díjat meghaladó összegre - nem tarthat igényt.

A felperes alperessel 3 évre kötött határozott idejű szerződése annak felmondása hiányában további 3 évre meghosszabbodott, azonban az alperes helyes hivatkozása szerint a felperest a folyamatos jogviszony megszüntetése esetén is kárenyhítési kötelezettség terheli. A Ptk. 340. § (1) bekezdése szerint a károsult a kár elhárítása, illetőleg csökkentése érdekében úgy köteles eljárni, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Nem kell megtéríteni a kárnak azt a részét, amely abból származott, hogy a károsult a kötelezettségének nem tett eleget.

A szerződés megszűnésére vonatkozó felmondás közlésére 2011. májusában került sor az üzem bezárására szólóan. Mivel a felperes tevékenységi körébe kizárólag takarítási tevékenység tartozott - az alperessel és az érdekeltségébe tartozó más cégekkel 2007-2008-ban kötött szerződések alapján -, ezért a felperest a **X. városban lévő** üzem bezárása jelentősen érintette. Egyrészt a gépi és munkaerő kapacitása **X. városban** volt kialakítva, melynek átszervezése másik üzembe idő- és költségigényes, másrészt berendezései speciálisak, kifejezetten az alperes részére végzendő takarítási feladatok elvégzéséhez szerezte be azokat. A felek megállapodása 2008-ban jött létre, mely 2011-ben további 3 évvel meghosszabbodott és a felmondáskor kb. 30 hónapnyi idő volt még a szerződésből hátra. A felek közötti határozott idejű megállapodás jogi jellegéből adódóan annak - megrendelő részéről kártalanítás nélküli - felmondásának csak a kötelezett szerződésszegése esetén van helye. Ezért alappal bízhatott a felperes abban, hogy szerződés szerű teljesítés esetén a tevékenységből bevétele és így haszna származik. Azonban a felperestől elvárható volt az is, hogy a szerződés megszűnését követően a profiljának megfelelően újabb szerződéseket kössön rendelkezésre álló kapacitását kihasználva, esetleg profilváltással új tevékenységbe kezdjen, így árbevétel kiesését csökkentse. Ezért az ítélet tábla álláspontja szerint a rendelkezésre álló adatok mérlegelésével az állapítható meg, hogy egy évnyi idő az, amelyre vonatkozóan az árbevétel kiesés érvényesíthető, ez a szakértő számítása szerint 333.385,- Ft/hó összeggel számolva, kerekítve, 4.000.000,- Ft összegben érvényesíthető.

Az alperes az elsőfokú eljárásban beszámítási kifogást terjesztett elő a felperes kereseti követelésével szemben. Ezzel kapcsolatban arra hivatkozott, hogy 2011. évben 8.686.414,- Ft-ot fizetett meg alkatrész-költségként a felperes által takarított gépei karbantartására és szervizelésére a nem megfelelő takarítási tevékenység miatt kárként. Az elsőfokú bíróság - bizonyítatlanság miatt - a beszámítási kifogást érdemi vizsgálat nélkül elutasította. Ezzel szemben a felperest fellebbezést nem terjesztett elő. Ugyanakkor fellebbezési ellenkérelmében már azt adta elő, hogy beszámítási kifogását azért terjesztette elő az elsőfokú eljárásban, mert marasztalása esetére, a 2011. május 15. és június 30. közötti időszakra, az általa ellenszolgáltatás nélkül a felperesnek kifizetett vállalkozói díjat, 8.844.676,- Ft és kamatai összegben kívánta elszámolni.

A Pp. 147. §-a szerint beszámítási kifogást az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig lehet előterjeszteni, a 147/A. § (1) bekezdése szerint azonban kötelező jogi képviselőt esetén - mint a Pp. 73/A. § (1) bekezdés a.) és b.) pontja folytán jelen eljárásban is - erre csak az első tárgyalást követő 30 napon belül van törvényes lehetőség. Ezért az alperes részéről beszámítási kifogás előterjesztésére a másodfokú eljárásban törvényes lehetőség nem volt.

Alaptalan a felperes fellebbezése a 2009. év őszén vásárolt takarítógéppel kapcsolatban. A felperes az alperessel, illetve jogelődjével kötött három szerződés közül kettő határozott időre szól, 2008. január 1. és 2009. május 1. napjától, ezért téves a felperes kereseti hivatkozása arra, hogy a gép vásárlásának indoka az volt, hogy bízott a szerződések fennállásában, illetve a minőségi munkavégzés miatt is szüksége volt arra. Utóbbi kapcsán az ítélet tábla megjegyzi, a megfelelő minőségű takarítás a felperes szerződéses kötelezettsége volt, ennek teljesítése érdekében vásárolt gépre utóbb emiatt kártérítési igény nem alapozható. Másfelől a gépvásárlás időpontjában a felperes nem tudhatta, hogy a határozott időre kötött szerződések meghosszabbodnak-e vagy sem, ezt akkor a felmondásra vonatkozó szabályok ismeretében nem is láthatta előre, ezért e hivatkozása is alaptalan. Ennek ismeretében pedig az, hogy a szerződés megszűnése után - amely a határozott idő leteltét követően is bekövetkezhetett - azt értékesíteni nem tudta, csak töredékáron, saját érdekkörébe tartozik.

A fentiek alapján az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletének megfellebbeezett rendelkezéseit a rendelkező rész szerint a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta.

Az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatása következtében a felperes nagyobb arányban lett pernyertes. Ezért az ítélet tábla az elsőfokú ítéletnek a feljegyzett kereseti illeték állam részére, a peres felek által fizetendő összegét a pernyertesség arányára figyelemmel a Pp. 81. § (1) bekezdés alapján megváltoztatta. A peres felek az elsőfokú eljárásban felmerült költségeket maguk viselik, figyelemmel pernyertességük-pervesztességük arányára, valamint arra is, hogy az elsőfokú eljárásban a szakértő költségeit a felperes előlegezte.

A felperes fellebbezése kisebb részben volt eredményes, ezért pervesztességük arányában kötelezte az ítélet tábla a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a feleket a le nem rótt fellebbezési eljárási illeték megfizetésére. A nagyobb részt sikertelen fellebbezést előterjesztő felperes köteles az alperes részére másodfokú eljárási költség fizetésére, amely az alperes jogi képviselőjének munkadíjából áll és annak összegét az ítélet tábla 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdése alapján állapította meg.

S z e g e d , 2015. év november hó 12. napján.

Dr. Gaálné dr. Jobbágy Ildikó s.k..	Béri András s.k. .	Dobler László s.k.
a tanács elnöke	előadó bíró	táblabíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő